

Kesit Akademi Dergisi

The Journal of Kesit Academy

ISSN: 2149 - 9225

Yıl: 2, Sayı: 5, Eylül 2016, s. 144-157

Yrd. Doç. Dr. Müzeyyen ALTUNBAY

Giresun Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği ABD, altun.bay@hotmail.com

Öğr. Gör. Dr. Başak UYSAL

Gazi Üniversitesi, Türkçe Öğretmenliği ABD, basakuysal@gazi.edu.tr

İLKÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN İMZA ALIŞKANLIKLARI ÜZERİNE BİR İNCELEME

Özet

İmza, bir yazılı anlatım ürünü ve bir kimlik sembolüdür. Yazının karakteristik ve estetik özelliklerinin kritik yaş dönemlerinde değişim göstermesi gibi imza da değişmeyen karakteristik özelliklere sahip olması bakımından kişilik yansımalarının bir boyutudur. Bu çalışmada ilköğretim öğrencilerinin imza atma alışkanlıklarını tespit etmek amaçlanmış, bu amaçla Türkiye'nin 7 bölgesinden birer okul belirlenerek "İmza Alışkanlıklarını Değerlendirme Formu", belirlenen okullardaki öğrencilere uygulanmıştır. 600 ilköğretim öğrencisinin katılımıyla gerçekleştirilen çalışma sonucunda elde edilen veriler, imza becerisinin özellikle Türkçe derslerinde bir kazanım olarak ele alınmasının gerekliliğini ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: İmza, el yazısı, Türkçe öğretimi

AN INVESTIGATION ON THE PRIMARY SCHOOL STUDENTS SIGNATURE HABITS

Abstract

Signature is a work of written expression and also a symbol for the identity of a person. Just like the characteristics and the aesthetics of the writing style of a person can be various in the critical age period, signature is also a reflection of the personality in terms of unchanging characteristics of a person. In this study, it is aimed to identify the signature habits of primary school students, and for this

purpose, one school from each per 7 regions of Turkey was chosen and "Signature Habits Evaluation Form" was administered to students studying at these specific schools. This research was conducted with the participation of 600 primary school students, and the obtained data addressed the necessity of teaching the signature as a separate skill in Turkish courses as an objective of the course.

Keywords: Signature, handwriting, Turkish language teaching

Giriş

İmza, “bir yazının kimin tarafından yazıldığını veya içeriğinin tasdik edildiğini belli etmek amacıyla metnin altına konulan isim veya işaretir (Avaroğlu, 2007: 41).” Merriam-Webster sözlüğünde imza, “bir kişinin kendi el yazısıyla yazdığı ismi” olarak tanımlanmaktadır (Merriam-Webster, 2016). Türkçe Sözlük’te ise imza, “bir kimsenin herhangi bir belgeyi yazdığını veya onayladığını belirtmek için her zaman aynı biçimde kullandığı işaret” olarak tanımlanır (TDK, 2016). Tanımların ortak noktasının imzanın kişiyi temsil özelliği taşıması göz önüne alındığında imzanın sembolikliği, karakteristiği ve orijinalliğinin önemi görülmektedir.

Birey, yazma becerisi çatısı altında yer alan imza atma yükümlülüğü ve toplumsal hukuk düzeninde ifadesini bulan imza yaptırımı ile eğitim hayatına başladığı andan itibaren karşılaşmaktadır. Yazı yazma yöntem ve tekniklerine olan hâkimiyetin gelişmesiyle imza da estetik ve karakteristik özellikler kazanmakta, fakat bu kazanım sistemli olmamakta ve genellikle bireyin öz çabası oranında gelişim gösterebilmektedir. Oysaki imza becerisi, yazma eğitimi içerisinde ele alınması gereken bir beceridir. İmza, bireyin kendini ifade etme imkânı bulduğu hem resmî hem de estetik bir yoldur ve bir yazılı anlatım ürünü olan imza, yazma becerisinin geliştirilmesinden sorumlu olan Türkçe dersi içerisinde değerlendirilmektedir.

Türkçe Öğretim Programları ve İmza Becerisi

Yazma becerisinin öğretimi, yükümlülüklerinden biri olan ana dili öğretim programları incelendiğinde imza ile ilgili olarak şu yargılara rastlanmıştır: Türkçe Yazı Programı 6-7-8 içerisinde “Her zaman, her türlü kalemle okunaklı, işlek, güzel ve düzenli el yazısıyla yazabilme beceri ve alışkanlığı kazandırmak (MEB, 2002: 16)” ifadesi, anlatım becerisi içerisinde özel amaçlar başlığı altında yer almaktadır. Bu özel amaç, doğrudan imza becerisine işaret etmese de aşağıda alınan ifadeler, söz konusu özel amaçla da bağlantılıdır ve imza becerisini temele almaktadır:

- Dilekçe, telgraf, alındı, senet yazabilmek; bir karar, bir olay üzerine rapor düzenleyebilme (MEB, 2002: 18)
- Kuralına uygun imza atabilme (MEB, 2002: 53)
- Düzenleme yapılan sayfaya kuralına uygun olarak imza atma (MEB, 2005: 62)
- Yaptığı ödevi kuralına uygun olarak imzalama (MEB, 2002: 70)

Türkçe Öğretimi 1-5. Sınıflar Öğretim Programı'nda ise "Kendini Yazılı Olarak İfade Etme" başlığı altında "İmza atar ve anlamını bilir." kazanımı yer almaktadır (MEB, 2009: 50). Bununla birlikte 07.03.2016 tarihindeki güncelleme ile yürürlüğe giren İlköğretim Türkçe Dersi (1, 2, 3, 4, 5, 6, 7 ve 8. Sınıflar) Öğretim Programı içerisinde imza ile ilgili bir kazanım bulunmamaktadır. Dolayısıyla 2016 yılı itibarıyla öğretim programları bünyesinde imza becerisini geliştirmeye yönelik bir amaç yahut kazanım ifadesi yer almadığını söylemek mümkündür. Bununla birlikte, öğrencilerin gerek eğitsel gerekse sosyal hayat gereksinimleri dâhilinde imza atma yükümlülükleri devam etmektedir. Okul hayatı içerisinde destek bulmayacak olan bu beceri, öğrenci sorumluluğunda gelişecektir. Buradan hareketle çalışma, ilköğretim öğrencilerinin imza atma alışkanlıklarını değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu problem cümlesinden hareketle aşağıdaki alt problemlerin cevapları aranmıştır.

1. Katılımcılar, imza atarken ve yazı yazarken hangi ellerini kullanmaktadırlar?
2. Katılımcılar, imzalarını oluştururken herhangi bir kimseyi model almışlar mıdır?
3. Katılımcılar, imzalarında hangi unsurlara yer vermektedirler?
4. Katılımcılar, ilk imzalarını ne zaman ve hangi amaçla atmışlardır?
5. Katılımcılar, imzalarını özgün bulmakta mıdır?

Yöntem

Çalışma, kesitsel tarama tür özelliklerine sahiptir. Tarama çalışmalarında büyük bir topluluğun konuyla ilgili görüşlerinin ya da özelliklerinin belirlenmesi için topluluğu temsil edecek insanlardan oluşan bir parçası seçilir. Araştırma için ihtiyaç duyulan verileri toplama süreci, veri kaynakları olan kişilere yöneltilen sorulara verilen cevaplara dayalıdır. Veriler, özelliği betimlenecek topluluğun her bir bireyinden değil, bu topluluğu temsil eden bir parçasından, yani örneklemeden toplanır (Fraenkel ve Wallen, 2006; akt. Büyüköztürk vd., 2008: 226).

Çalışmanın ilk aşamasında problem belirlenmiş ve ilgili literatür taranarak problem cümlesi özelleştirilmiştir. İkinci aşamada evren ve örneklem kestirimi gerçekleştirilmiştir. Çalışmada evren olarak Türkçe dersini almakta olan ilköğretim öğrencileri belirlendiği için evreni temsil edebilen olasılıklı örneklem oluşturmak amacıyla kümeleme örnekleme tipiyle çalışma grubu tespit edilmiştir. Üçüncü aşamada veri toplama aracı hazırlanmıştır. Tarama türü araştırmalarda çoğunlukla anketler ve görüşme formları kullanılmaktadır (Büyüköztürk vd., 2008: 231). Veri toplama aracı olarak belirlenen "İmza Alışkanlıklarını Değerlendirme Formu", araştırmacılar tarafından oluşturularak 3 alan uzmanının görüşü doğrultusunda geliştirilmiş, son aşamada form, 10 madde ile sınırlandırılmıştır. Ankara Kayaş İlkokulunda 25 öğrenci (5. sınıftan 8, 6. sınıftan 7, 7. sınıftan 5, 8. sınıftan 5 öğrenci) ile ön uygulaması yapılarak analiz edilip forma son hâli verilmiştir. İmza Alışkanlıklarını Değerlendirme Formu, Türkiye'nin 7 bölgesinde yer alan birer ilköğretim okulunda Türkçe dersi almakta olan 5, 6, 7. ve 8. sınıf öğrencilerine dersten sorumlu Türkçe öğretmenleri tarafından uygulanmıştır. Toplanan veriler, SPSS 21.0 paket programı aracılığıyla değerlendirilerek çözümlenmeye tabi tutulmuştur.

Çalışma Grubu Özellikleri

Araştırma, 2015-2016 Eğitim Öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda Türkçe dersi almakta olan 600 öğrenci ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılan en küçük katılımcı 10, en büyük katılımcı 16 yaşında olup katılımcıların ağırlıklı yaş ortalaması 12,59'dur. Grubun buldukları sınıf ve yaş grubu itibarıyla ergenlik döneminde yer aldığı görülmektedir. Bu veri, çalışma konusu kapsamı bakımından ayrıca önemlidir. Alkan (1996)'a göre, yazının zamanla değişim ve gelişime uğradığı bilinmektedir. Bu değişim ve gelişimin en hızlı olduğu ve oluşan değişikliklerin en kalıcı devam ettiği dönem, ergenlik dönemidir. Yazı bireyselliğinin kazanıldığı dönem olan ergenlik döneminden sonra da yazı aynı miktarda olmasa bile değişmeye devam eder (Alkan, 1996: 1). Dolayısıyla katılımcı grup, imza becerisini geliştirme bakımından kritik dönemdedir.

Katılımcılardan 285'i erkek, 315'i kızdır. Dolayısıyla cinsiyet dengesi, araştırma örnekleminde sağlanmıştır. Katılımcıların devam etmekte oldukları sınıf bilgisi Tablo 1'de verilmiştir (Bk. Tablo 1).

Tablo 1. Katılımcıların devam etmekte oldukları sınıfların dağılımı

Sınıf	Öğrenci Sayısı	Yüzdeler Değer
5	142	%24
6	94	%15
7	101	%17
8	263	%44

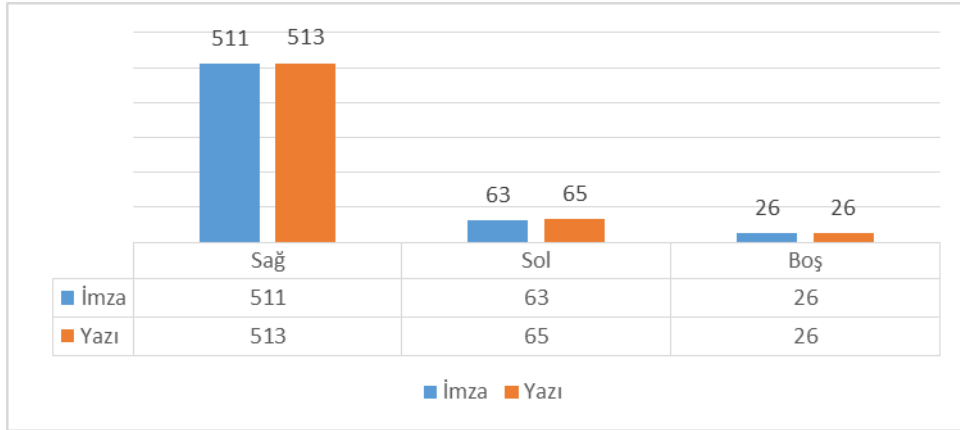
Katılımcıların yüzdeler değeri bakımından ağırlıklı kısmı, %44'lük oranla 8. sınıfa devam etmektedir. 8. sınıf öğrencilerinin imza eylemine yönelik algı ve alışkanlıkları, alt sınıflara oranla daha fazla Türkçe dersi almış olacakları için daha aydınlatıcı olacaktır. En düşük katılım oranı ise %15'lik bir oran ile 6. sınıflara aittir. Dolayısıyla uygulamaya Türkçe dersi almakta olan her sınıf basamağından öğrenciyi temsil eder bir grubun katıldığını söylemek mümkündür.

Bulgular ve Yorum

Katılımcıların ağırlık verdikleri el yönlerine dair bulgular ve yorum

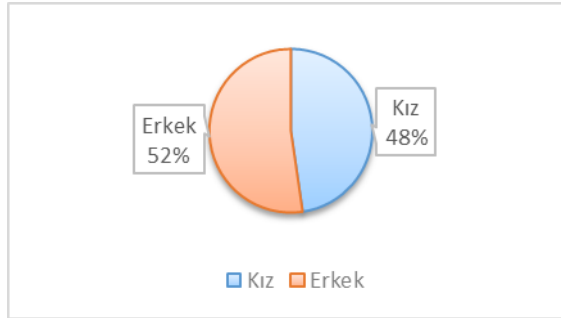
Katılımcılara "İmza atarken ve yazı yazarken hangi elinizi kullanıyorsunuz?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen sonuçlar Grafik 1'de gösterilmiştir (Bk. Grafik 1).

Grafik 1. Katılımcıların imza atma ve yazı yazma eylemlerinde tercih ettikleri el yönlerinin dağılımı

513 öğrenci, yazı yazarken sağ elini kullandığını belirtirken 65 öğrenci sol elini kullandığını belirtmiş, 22 öğrenci ise bu soruya yanıt vermemiştir. 511 öğrenci, imza atarken sağ elini kullandığını belirtirken 63 öğrenci sol elini kullandığını belirtmiştir. Bulgular göstermektedir ki sağ yanlı 2 öğrenci, imza atarken sol yanını kullandığını ifade etmektedir. Bu durumun söz konusu 2 öğrenci tarafından imza atarken her iki elini de kullanabildikleri şeklinde yorumlandığı düşünülmüştür. Bulgudaki ağırlıklı kullanıma bakıldığında öğrencilerin büyük oranda sağ yanlı oldukları görülmektedir. Bu verilerden hareketle öğrencilerin büyük bir bölümünün hem yazı yazarken hem de imza atarken sağ elini kullandıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte sol elini kullanan 65 öğrenci olduğu grafikte görülmektedir. Sol elini kullanan öğrencilerin cinsiyet dağılımını gösterir bilgiler, Grafik 2’de verilmiştir.

Grafik 2. Sol elini kullanan öğrencilerin cinsiyet temelli dağılımı

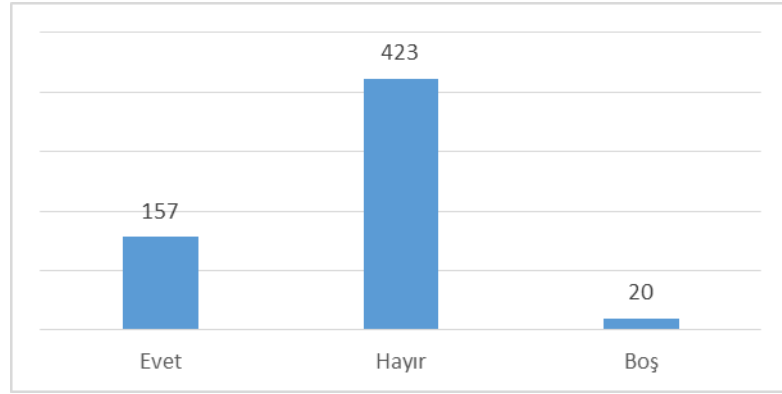

Öğrenciler, sol ellerini kullanma durumları ve cinsiyetleri ekseninde değerlendirildiklerinde 31 kız öğrencinin ve 34 erkek öğrencinin sol elini kullandığı görülmektedir. Bu durum, sol yan tercihinin cinsiyet temelli anlamlı bir farklılık göstermediğini doğrulamaktadır.

Katılımcıların imzalarını oluştururken herhangi bir kimseyi model alma durumlarına ilişkin bulgular ve yorum

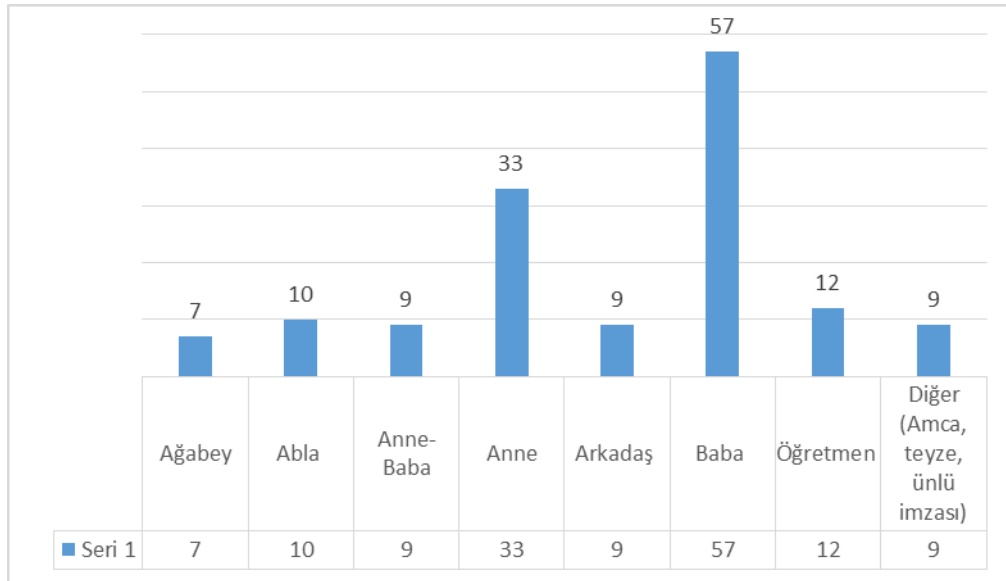
Katılımcılara “İmzanızı oluştururken birisini model aldınız mı?” sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Grafik 3’te gösterilmiştir (Bk. Grafik 3).

Grafik 3. Katılımcıların imzalarını oluşturmaları esnasında model alma eğilimleri

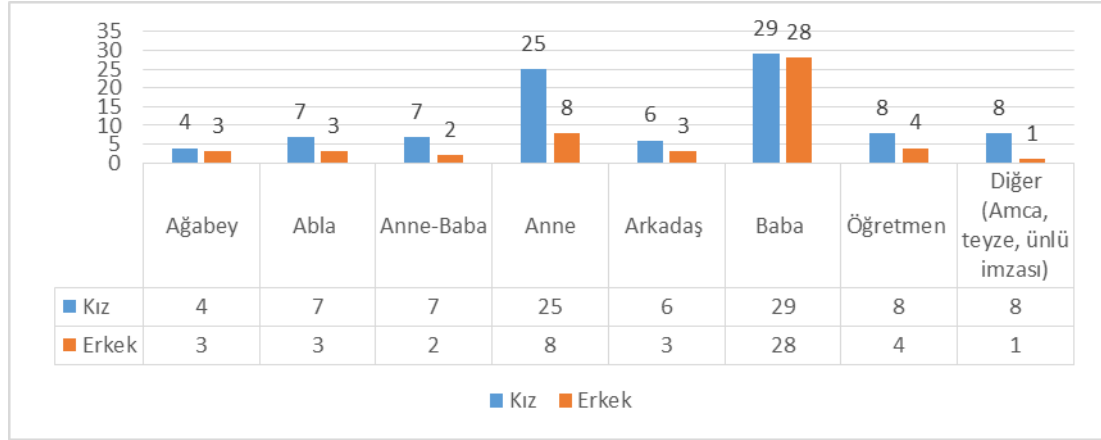
Grafik 3 incelendiğinde katılımcıların imzalarını oluşturmada ağırlıklı olarak herhangi birini model almadıkları anlaşılmaktadır. Verilerden hareketle 423 öğrencinin model almadığı, 157 öğrencinin ise imza oluştururken kendisine model aldığı birisinin/birilerinin olduğu görülmektedir. 20 öğrenci ise bir görüş belirtmemiştir. “Evet” yanıtı veren 157 öğrenciye kimleri model aldıkları sorulmuş ve elde edilen yanıtlar Grafik 4’te gösterilmiştir.

Grafik 4. Katılımcıların imzalarını oluştururken model aldıkları kişiler

Grafik 4 incelendiğinde model karakterlerin daha çok aile bireylerinden oluştuğu anlaşılmaktadır. Baba ve anne, en çok model alınan kişiler olmakla birlikte bunu öğretmen, abla, arkadaş, ağabey ve diğerleri takip etmektedir. En yüksek model alınan kişi oranının anne ve babaya ait olması, çocuğun yetişmesinde ebeveyn faktörünün etkisi ile açıklanabilir. “Diğer” olarak açıklanan madde ise amca, teyze vb. gibi yakın akraba ile tanınmış kişilerin imzasının model alınması şeklinde belirtilmiştir. Tanınmış kişinin imzası olarak ayrıca belirtilen seçenek ise Atatürk’ün imzasıdır. Model almaya yönelik veriler, cinsiyet temelli olarak incelendiğinde katılımcıların model aldıkları kişilerin dağılımı, Grafik 5’teki gibidir.

Grafik 5. Katılımcıların imza oluştururken model aldıkları kişilerin cinsiyet temelli dağılımı

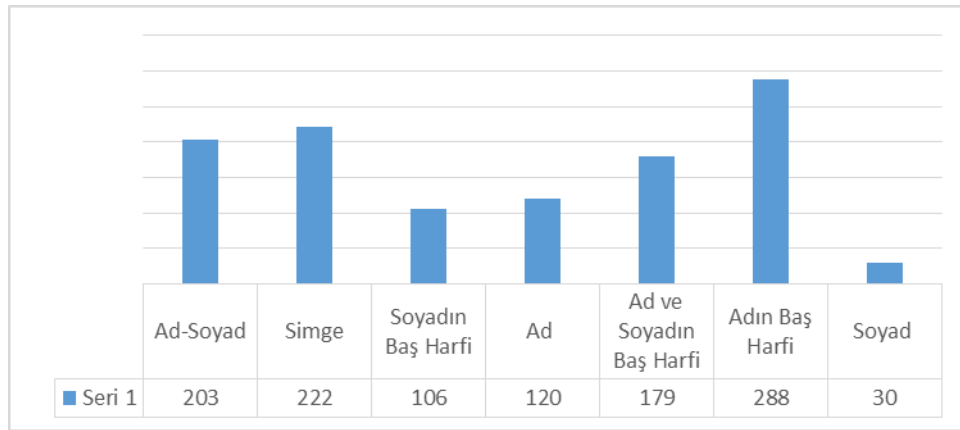

Grafik 5'e göre katılımcıların imzalarını oluştururken model almalarında cinsiyet değişkeninin çok belirleyici bir etken olmadığı görülmüştür. Model alınan ağabey, abla, arkadaş, baba, öğretmen etkeninde kız ve erkek öğrenciler arasında büyük bir fark olmamakla birlikte sadece annelerin model alınmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, kız öğrenciler ile anneleri arasındaki duygusal ilişki ile açıklanabilir.

Katılımcıların imzalarında yer verdikleri unsurlara dair bulgular ve yorum

Katılımcılara imzalarında hangi unsurlara yer verdikleri sorulmuş ve elde edilen veriler Grafik 6'da gösterilmiştir.

Grafik 6. Katılımcıların imzalarında yer verdikleri unsurlar

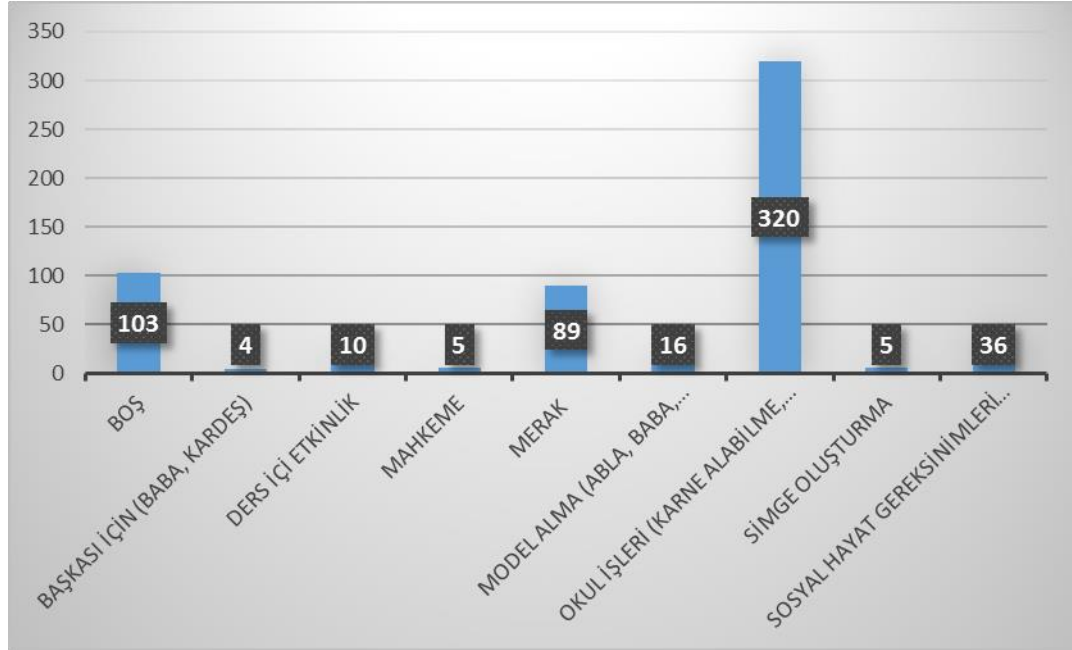

Katılımcıların imzalarında yer verdikleri unsurlar incelendiğinde daha çok adının baş harfine yer verildiği görülmektedir. Bunu sırasıyla simge, ad-soyadı, ad ve soyadının baş harfi, adı, soyadının baş harfi ve soyadı seçenekleri takip etmektedir.

Katılımcıların imza uygulaması ile karşılaşmalarına yönelik bulgular ve yorum

Katılımcılara ilk imzalarını atma gerekçeleri sorulmuş ve elde edilen sonuçlar Grafik 7’de gösterilmiştir.

Grafik 7. Katılımcıların ilk imzalarını atma gerekçeleri

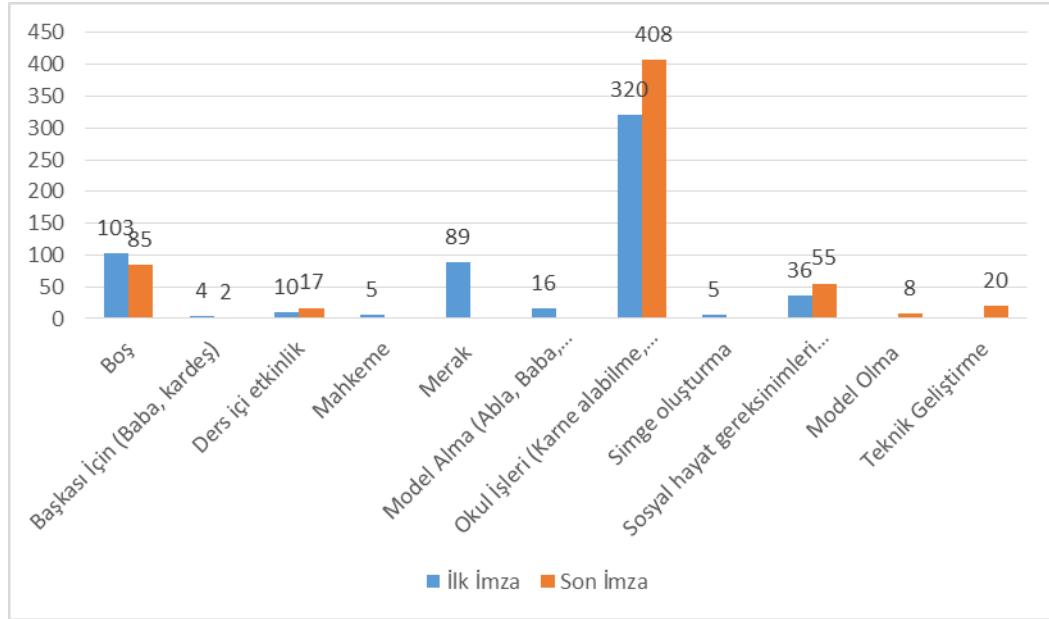

Grafik incelendiğinde katılımcıların imza atma gerekçelerinde en yüksek orana okulla ilgili işlemlerin sahip olduğu görülür. Bu oranı merak duygusu ve sosyal hayat gereksinimleri izlemektedir. Formdan hareketle, okulla ilgili işlemlerin karne alabilme, süt dağıtımında imza atma, izin ya da geç kâğıdı alma, okul başkanı seçiminde oy kullanma vb. amaçlarla yapıldığı tespit edilmiştir. Toplam öğrenci sayısı içinde en yüksek oranı (320 kişi) oluşturan okul işlerinden sonra ikinci sırada merak amaçlı imza atma seçeneği (89 kişi) gelmektedir. 36 kişi sosyal hayatla ilgili işler sebebiyle ilk imzasını atmak zorunda kaldığını belirtirken 16 kişinin ilk imzasını atmasında model aldığı kişilerin etkili olduğu görülmektedir. İlk imzanın atılmasında model olan kişiler incelendiğinde ise bunların daha çok baba, abla, anne vb. gibi çocuğun birinci dereceden yakınlarından oluştuğu anlaşılmaktadır.

10 öğrenci ders içi etkinlik kapsamında ilk imzasını attığını belirtirken (ödev teslim etme amaçlı) 5 öğrenci kendisine en uygun simgeyi bulabilmek için imza attığını, 5 öğrenci mahkeme işleri ile ilgili olarak imzasına başvurulduğunu, 4 öğrenci başkasının yerine ilk imzasını attığını belirtmiştir. 103 öğrenci ise ilk imzasını ne amaçla attığını hatırlayamamıştır.

Katılımcılara “En son imzanızı hangi gerekçe ile attınız?” sorusu sorulmuş, böylece elde edilen veriler, ilk imza atma gerekçeleri ile karşılaştırmalı olarak Grafik 8’de gösterilmiştir.

Grafik 8. Katılımcıların ilk ve son imzalarını atma gerekçeleri

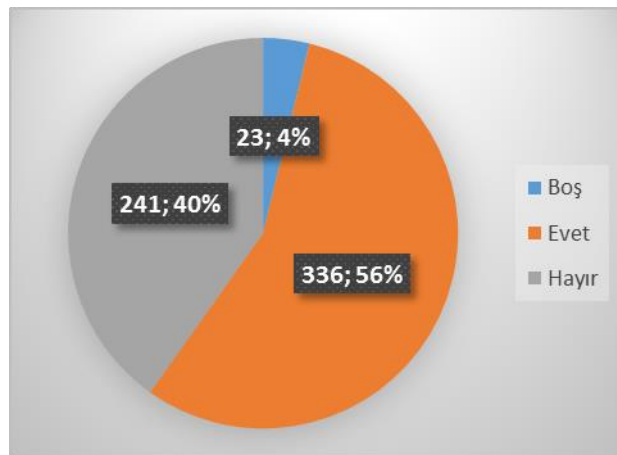

Grafik 8'de görüldüğü gibi en son imza atma gerekçesi ağırlıklı olarak (ilk imza gerekçesinde olduğu gibi) okul ile ilgili işler sebebiyle olmuştur. Bunu sosyal hayat gereksinimi dolayısıyla atılan imza takip etmektedir. İki veri arasındaki önemli bir bulgu ise ilk imza atma gerekçeleri arasında ikinci sırada merak duygusu yer alırken son imza atma gerekçeleri arasında bunun yerini teknik oluşturma amacının almasıdır. Buradan imza atmayı öğrenen öğrencinin sonraki süreçte imzasını geliştirmeye ve kendine en uygun imzayı bulmaya çalıştığı, bunun için imza tekniği geliştirdiği anlaşılmaktadır.

Katılımcıların imzalarını özgün bulma durumlarına dair bulgular ve yorum

Katılımcılara "İmzanızı değiştirdiniz mi?" sorusu sorulmuş ve elde edilen sonuçlar Grafik 9'da gösterilmiştir.

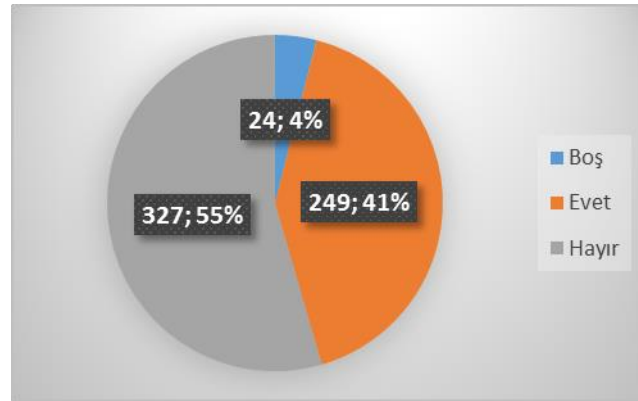
Grafik 9. Katılımcıların imza değiştirme durumlarına göre dağılımı

Katılımcıların %56'sı (336 kişi) imzasını en az 1 kez değiştirdiğini belirtirken %40'ı (241 kişi) imzasını hiç değiştirmedini belirtmiştir. Katılımcıların %40'ının imzasını en az 1 kere olmak üzere değiştirme durumu, yaş grubu özellikleri ile birlikte düşünüldüğünde daha anlamlı bir sonuç ortaya koymaktadır. Bulgular göstermektedir ki ergenlik, diğer çoğu dinamik gibi yazı özelliklerinin de değişime açık olduğu bir dönemdir.

Katılımcılara "İmzanızı değiştirmeyi düşünür müsünüz?" sorusu yöneltilmiş ve elde edilen veriler Grafik 10'da gösterilmiştir.

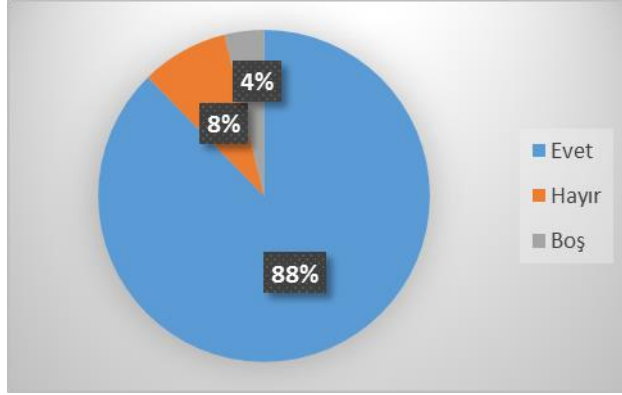
Grafik 10. Katılımcıların imzalarını değiştirme eğilimlerine göre dağılımları

Grafik 10'a göre katılımcıların %55'i (327 kişi), imzasını değiştirmeyi düşünmediğini belirtirken %41'i (249 kişi) imzasını değiştirebileceğini belirtmiştir. %4'ü (24 kişi) ise bu soruyla ilgili herhangi bir görüş belirtmemiştir. Dolayısıyla Grafik 9'da gösterilen imza değişimi eğrisinin ergenlik süresince artış göstereceği düşünülmektedir. Bu durumdan çıkarılabilecek bir diğer sonuç da şudur ki, öğrenciler imza gelişimine yönelik etkinlik ve eğitimlere kapalı değillerdir.

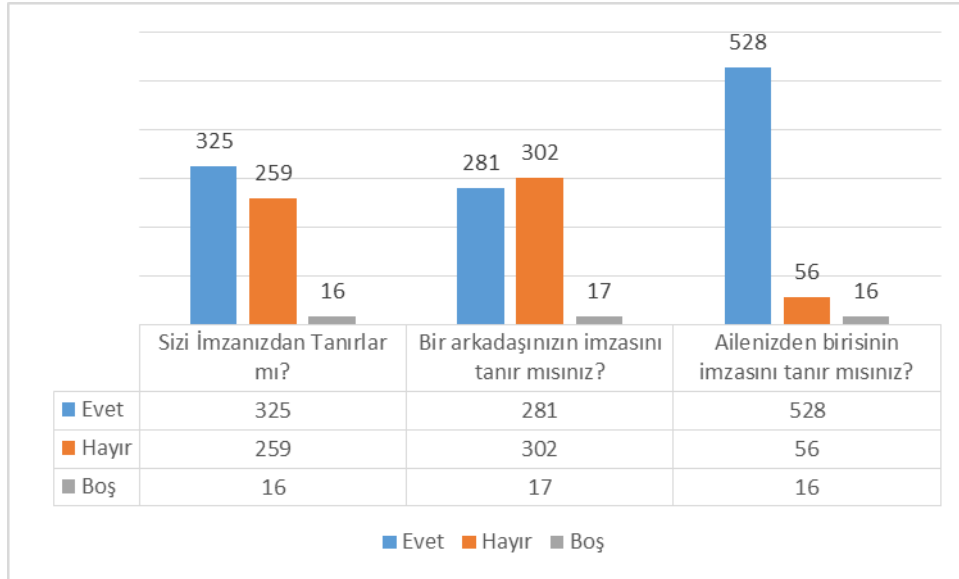
Katılımcılara "İmzanızın size özel olduğunu düşünür müsünüz?" sorusu yöneltilmiş ve alınan yanıtlar Grafik 11'de gösterilmiştir.

Grafik 11: Katılımcıların imzalarını özel bulma durumlarına yönelik dağılımları

Katılımcıların %88'inin imzalarını kendilerine özgü bulduğunu anlaşılanırken %8'i imzalarının kendilerine özgü olmadığını belirtmiştir. Katılımcıların %4'ünün ise bu soruya herhangi bir yanıt vermediği anlaşılmaktadır. Katılımcılara "Sizi imzanızdan tanırılar mı?", "Bir arkadaşınızın imzasını tanır mısınız?", "Ailenizden birisinin imzasını tanır mısınız?" soruları yöneltilmiş ve elde edilen sonuçlar Grafik 12'de gösterilmiştir.

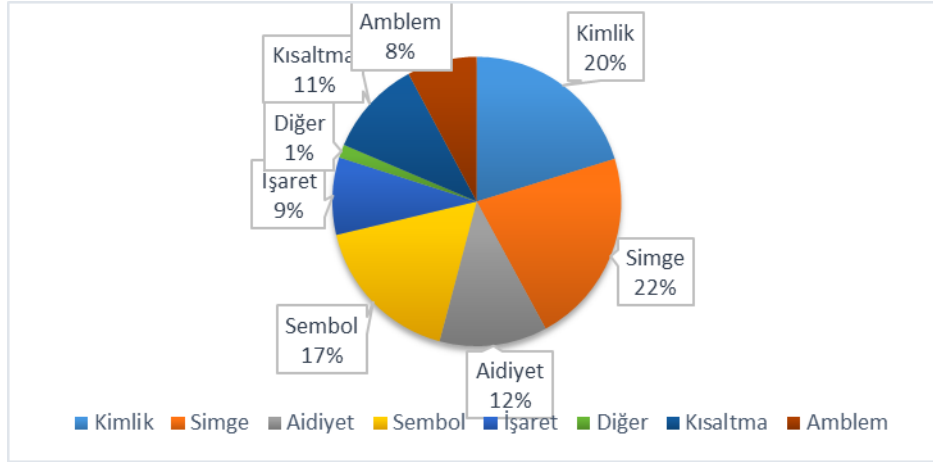
Grafik 12. Katılımcıların tanınırlık ve tanıyabilirlik tahminlerinin dağılımı

325 katılımcı, imzasından tanınabileceğini düşünürken 259 katılımcı, tanınmayacağını düşünmektedir. Bu veriyi destekler nitelikte, 281 katılımcı, arkadaşının imzasını tanıyabileceğini belirtirken 302 katılımcı, tanıyamayacağını belirterek bir önceki veri ile tutarlılık sağlamıştır. Bu eksende sorulan üçüncü soru, "Ailenizin bir üyesini imzasından tanır mısınız?" olmuştur. Katılımcıların 528'i bu soruya olumlu yanıt verirken 56'sı tanıyamayacağını belirtmektedir. Aynı eksendeki diğer iki veriyle kıyaslandığında dikkat çekici derecedeki yüksek olan bu oranın aile bireylerinin imzasını daha önceden görme sayısının fazlalığıyla, imza karakterlerine yabancı olmamalarıyla açıklamak mümkündür.

Katılımcılara “İmza, sizin için ne ifade eder?” sorusu sorulmuş ve elde edilen veriler Grafik 13’te gösterilmiştir.

Grafik 13. Katılımcıların imza algılarının dağılımı

İmzanın öğrenciler için ne anlam ifade ettiği onların imza algılarının tespitinde etkili olmaktadır. Bu nedenle Grafik 13, aynı zamanda öğrenci imza algısını göstermesi bakımından önemlidir. Öğrencilerin %22’si imzayı simge olarak, %20’si kimlik olarak, %17’si sembol olarak, %12’si aidiyet olarak, %11’i kısaltma olarak, %9’u işaret olarak ve %8’i amblem olarak gördüğünü belirtmiştir. En yüksek oranın simge olarak gösterilmesi, öğrencilerin imzaları kendilerini temsil eden ve kendilerine özgü birer simge olarak görmelerinden kaynaklanmakta ve Grafik 12’de elde edilen verilerle tutarlılık göstermektedir.

Tartışma ve Sonuç

İmza becerisi, yazma eğitimi içerisindeki en öznel kazanımlardan birisi olması sebebiyle araştırmaya konu edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen sonuçları şu şekilde özetlemek mümkündür:

Öğrencilerin büyük bir bölümünün hem yazı yazarken hem de imza atarken sağ elini kullandıkları anlaşılmaktadır. Bununla birlikte sol elini kullanan 65 öğrenci olduğu grafikte görülmektedir. Eğitim ortamlarında ve yazı çalışmalarında teknik imkânların genel olarak sağ yanlı öğrenciler için düzenlendiği bilinmektedir. Luella Cole, sol elini kullanan öğrencilerin el yazılarının sağ elini kullanan yaşlılarına kıyasla ikinci derecede başarılı olduğunu kanıtlamış durumdadır (Groff, 1964: 92).

Öğrenciler, sol ellerini kullanma durumları ve cinsiyetleri ekseninde değerlendirildiklerinde 31 kız öğrencinin ve 34 erkek öğrencinin sol elini kullandığı görülmektedir. Gündoğan ve arkadaşları (2006) tarafından gerçekleştirilen çalışma da el tercihinin cinsiyete göre değişmediği sonucuna varmıştır (Gündoğan vd, 2006). Alkan tarafından yapılan çalışmada 122 olgunun cinsiyet bazında yazının temel özellikleri bakımından anlamlı bir fark olmadığı saptanmıştır (Alkan, 1996). Bu durum, sol yan tercihinin cinsiyet temelli anlamlı bir farklılık göstermediğini doğrulamaktadır. Buradan hareketle sol ve

sağ yanlı öğrencilerin beyinlerinin baskın yarılarını hedef alacak yazma ve imza çalışmalarının imza becerisini geliştirmekte etkili olacağı düşünülmektedir. İmza becerisi, sadece sağ yanlı öğrenciler eksenli düşünülmemeli, sol elini kullanan öğrenciler için de teknik imkânlar söz konusu edilmelidir.

İlköğretim öğrencilerinin imzalarını oluşturmada ağırlıklı olarak herhangi birini model almadıkları anlaşılmaktadır. Şen ve Uysal (2016)'ın üniversite öğrencileri ile gerçekleştirdiği çalışma sonuçlarına göre genç yetişkin olarak nitelendirilecek kitle, %60,4 oranında kimseyi rehber almadığını belirtmiştir. Aynı çalışmada rehberlik hususunda belirleyici otoritenin ise öğretmen olduğu görülmüştür. Bu durum, hem ergen hem genç yetişkin kitlede imzanın oluşumunda model ve rehberliğin yeterli düzeyde ön planda olmadığını göstermektedir.

Dikkate değer bir diğer nokta, genç yetişkinlerin imzalarını oluştururken %17 oranında öğretmenlerden yardım aldığını belirtmesine karşın (Şen ve Uysal, 2016) ilköğretim öğrencilerinde model alma eğilimi gösteren azınlık içerisinde ise öğretmenin büyük bir payı bulunmamaktadır. Her yönüyle idol olma sorumluluğu taşıyan öğretmen, bu konuda da model olma sorumluluğunu yerine getirmelidir. Bununla birlikte bu model alma, birebir nesnel kopyalar olmamalı, ünlü kişilerin imzaları, farklı yaş gruplarından imza örnekleri ders materyali olarak kullanılmalıdır.

Katılımcıların imzalarında yer verdikleri unsurlar incelendiğinde daha çok adının baş harfine yer verildiği görülmektedir. Bunu sırasıyla simge, ad-soyadı, ad ve soyadının baş harfi, adı, soyadının baş harfi ve soyadı seçenekleri takip etmektedir.

21 Haziran 1934 tarih ve 2525 sayılı Soyadı Kanunu'nun 1. maddesi "Her Türk, öz adından başka soyadında taşımaya mecburdur." şeklinde belirtilmesinin yanında, aynı kanunun 2. Maddesi, söyleyişte, yazışta, imzada öz ad önde, soyadı sonra kullanılır" kaydı bulunmaktadır (Öksüz, 1989: 30). Kınacıoğlu (1978)'na göre imzada ad ve soyadı ya da bunlardan biri bulunabilir. Fakat bu zorunlu değildir. Şu hâlde ad ve soyad kullanılmadan atılan imza geçerlidir (Kınacıoğlu, 1978: akt. Öksüz, 1989: 29). Dolayısıyla her iki durumda da öğrencilerin imzaları, belirttikleri bilgilerden hareketle kanun nezdinde geçerlidir. Bununla birlikte öğrenciler, imza ile ilgili kanun maddelerinden haberdar edilmeli ve imza sorumluluklarından haberdar olmalıdırlar.

Öğrencilerin imza atma gerekçeleri incelendiğinde mevcut Öğretim Programlarında ayrı bir kazanım olarak yer almamasına karşın imzaya, ağırlıklı olarak okul ile ilgili işlerde ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır.

Öğrenciler, yaklaşık olarak %50 oranında imzalarını değiştirme eğilimindedirler. Bu durumdan çıkarılabilecek bir diğer sonuç da şudur ki, öğrenciler imza gelişimine yönelik etkinlik ve eğitimlere kapalı değillerdir.

325 katılımcı, imzasından tanınabileceğini düşünürken 259 katılımcı, tanınmayacağını düşünmektedir. Bu veriyi destekler nitelikte, 281 katılımcı, arkadaşının imzasını tanıyabileceğini belirtirken 302 katılımcı, tanıyamayacağını belirterek bir önceki veri ile

tutarlılık sağlamıştır. Evrim ve Okan (1976), yazı tanınabilirliği ile ilgili şu bilgiyi vermektedir: “Biz, mesela birçok yazılı sahifeler arasından kendi yazdıklarımızı kolayca ayırd edebileceğimiz gibi kendisinden sık sık mektup aldığımız bir kimsenin yazısını zarfın üzerinde görür görmez bu mektup filandandır deriz hemen, bu hususta zarfın üzerindeki adresi tertiplemiş tarzı, az çok değişik olsa bile genel bir kişisel modele uygun olduğunu anlarız (Evrim ve Okan, 1976: 13).” Durum göstermektedir ki imza, katılımcıların yaklaşık %50’si tarafından bir kimlik ifadesi olarak algılanmamaktadır yahut katılımcılar, hem kendi imzalarına hem de arkadaşlarının imzalarına henüz yabancıdırlar.

KAYNAKLAR

- Alkan, N. (1996). *Yaşlanmaya bağlı yazı ve imza değişiklikleri*, Uzmanlık tezi, İstanbul Üniversitesi, İstanbul Tıp Fakültesi Adli Tıp Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Avaroğlu, E. (2007). *Elektronik imza*, İnönü Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Büyüköztürk, Ş. vd. (2010). *Bilimsel araştırma yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Cohen, F. (2016). Scientific handwriting analysis. <http://www.nha-handwriting.org.uk/publications/selected-articles/scientific-handwriting-analysis>. Erişim Tarihi: 01/03/2016.
- Evrim, S. Okan, A. (1976). *Hukuk ve psikoloji açısından imza ve el yazısı*. Matbaa-13: İstanbul.
- Groff, P. (1964). Who are the better writers –the left-handed or the right-handed?, *The elementary school journal*. V 65
- Gündoğan, N, Yazıcı, A, Şimşek, A. (2006). *Üniversite öğrencilerinde el tercihinin cinsiyetle ilişkisinin irdelenmesi*. *Türkiye Klinikleri, J Med Sci*, 225-231. 26
- MEB, (2002). *Türkçe yazı programı 6-7-8*. Millî Eğitim Basımevi: Ankara.
- MEB. (2015). *Türkçe dersi (1-8. sınıflar) öğretim programı*. Millî Eğitim Basımevi: Ankara.
- Merriam-Webster, 2016
- Merriam-Webster. *Signature*. <http://www.merriam-webster.com/dictionary/signature>. Erişim Tarihi: 01/03/2016.
- Öksüz, A. (1986). *Kişilerin kimliğini tespit etmede polise yardımcı olan imza ve parmak izinin tetkiki ve parmak izinin tasnifi*. Kısmet Matbaası: Ankara.
- Şen, Ü. , Uysal, B. (2016). An evaluation on signature knowledge and awareness of Turkish teacher candidates. *Journal of Education and Training Studies*. 4 (11).
- TDK, *İmza Maddesi*
http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&arama=gts&guid=TDK.GTS.56eedc38f00ca5.95284485. Erişim Tarihi: 01/03/2016.